

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА (УКРАЇНА)
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТИ ДОРОСЛИХ
НАПН УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (УКРАЇНА)
ФЕДЕРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (НІМЕЧЧИНА)
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ АКАДЕМІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ІМЕНІ МАРІЇ ГЖЕГОЖЕВСЬКОЇ У ВАРШАВІ (ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА ТЕХНІЧНА В КАТОВИЦАХ (ПОЛЬЩА)
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ (СЛОВАЧЧИНА)
ВИЩА ШКОЛА В РЕЗЕКНІ (ЛАТВІЙСЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ АФІОНА КОДЖАТЕПЕ (ТУРЕЧЧИНА)**

ТЕХНОЛОГІЧНА І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції

21 жовтня 2022 р.

Глухів – 2022

УДК 377/378:37.014.5](477.52–21 Глухів)(082)

Т 38

Друкується за рішенням ученої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(протокол № 4 від 26 жовтня 2022 року)

Відповідальні за випуск:

Курок Віра Панасівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Тітова Олена Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії професійної кар'єри Інституту професійної освіти НАПН України;

Білевич Світлана Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Холявко Ірина Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Василенко Ольга Олексіївна – аспірантка кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 21 жовтня 2022 р. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022. 466 с.

У збірнику вміщено матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи». Тексти тез подано в авторській редакції.

Для учителів трудового навчання, технологій, викладачів професійного навчання, майстрів виробничого навчання, студентів, аспірантів, науковців та всіх тих, хто цікавиться проблемами сучасної технологічної і професійної освіти в Україні.

УДК 377/378:37.014.5](477.52–21 Глухів)(082)

ISBN 978-966-376-083-4

©Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022

Артем Андросенко УПРОВАДЖЕННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ	89
Дмитро Білай ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ПЕРСПЕКТИВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ	933
Анна Бевз, Олексій Калюжний ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ ЯК МОТИВАЦІЯ ДО НАВЧАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ	96
Олена Бобирєва ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР ЯК ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	97
Юлія Туманова ЗМІСТ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	102
Галина Хіман АРТТЕРАПІЯ ЯК НАПРЯМ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	104
Володимир Ясеницький РЕПРОДУКТИВНИЙ ТА ТВОРЧИЙ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА	109
Секція № 2. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	113
Роман Горбатюк, Наталія Волкова ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ З ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	113

Секція № 2

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Роман Горбатюк,

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри машинознавства і транспорту
Тернопільського національного
педагогічного університет ім. В. Гнатюка
(м. Тернопіль, Україна)*

Наталія Волкова,

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки та методики технологічної освіти
Криворізького державного педагогічного університету
(м. Кривий Ріг, Україна)*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ З ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Формування професійної майстерності здобувачів вищої освіти – тривалий процес, що відбувається протягом усього періоду навчання в закладі вищої освіти. У ролі системоутворювальної одиниці підготовки майбутніх фахівців розглядаємо комплекс психолого-педагогічних дисциплін, що дозволяє реалізувати принцип активного формування професійної майстерності студентів.

Завдання професійної освіти визначають логіку побудови навчального матеріалу відповідно до особливостей і структури професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій. Тому розвиток здобувачів вищої освіти як суб'єктів професійної діяльності супроводжується динамічними перетвореннями в змістовому та операційно-процесуальному аспектах їх фахової підготовки.

Такий підхід до організації освітнього процесу дозволяє спроектувати оптимальну модель розвитку суб'єктної позиції майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій. Педагогічні завдання і способи їх розв'язання містять у собі умови, що сприяють становленню суб'єктної позиції майбутніх

інженерів-педагогів з харчових технологій і накопиченню відповідного досвіду. З огляду на зазначене розроблення комплексу професійно орієнтованих завдань і спрямування студентів на їх вирішення є одним з ефективних шляхів формування професійної майстерності.

Метою статті є обґрунтування оптимальних шляхів формування професійної майстерності майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій у закладах вищої освіти.

Педагогічне завдання одночасно може бути теоретичним і практичним, тому розв'язати його можна у два етапи: спочатку моделюється педагогічне мислення, а потім відпрацьовуються відповідні алгоритмічні дії. Такий підхід забезпечує єдність гносеологічної й перетворювальної функцій діяльності майбутнього інженера-педагога з харчових технологій, й відповідно, забезпечуються умови моделювання педагогічного мислення, засвоюються педагогічні знання і способи формування професійної майстерності.

Зазначимо, що педагогічне завдання вимагає не тільки розпізнавання сутності його явища, а переведення його за допомогою діагностики заданих педагогічних засобів на більш високий рівень розвитку – прийняття педагогічного рішення на діагностичній основі, а потім, відповідно, її реалізації. Тобто вирішення педагогічного завдання забезпечує формування здобувачів вищої освіти як повноцінних суб'єктів професійної діяльності.

Реалізація принципу фундаменталізації і професіоналізму можлива за умови системної організації знань, визначення його інваріанта, в якому закладено «генетичний код» розвитку професійних знань.

Системне набуття педагогічних знань повинно базуватися на трьох рівнях:

– *методологічний рівень* – дозволяє описувати, пояснювати закони і закономірності педагогічної дійсності, передбачати шляхи та засоби управління ними. Знання в цьому випадку виступають загальною теорією розпізнавання й управління педагогічними системами;

– *рівень теоретичних знань* – характеризує освітній процес як систему, розкриває її динамічну природу, сутнісні характеристики освітнього процесу. Перед студентами розкривається загальна теорія побудови освітнього процесу, що є основою для проєктування педагогічних систем. Тому змістове наповнення освітніх компонентів визначає елементи цілісного педагогічного процесу: аналіз і діагностування; мету і цілепокладання; план і планування; методи, методики і педагогічні технології; облік і контроль навчальних досягнень. Важливим завданням підготовки майбутніх фахівців є характеристика педагогічного процесу та умов його побудови як чинника, що актуалізує сутнісні сили особистості в поєднанні її вольових, емоційно-моральних та інтелектуальних сторін. Розвиваючи цю позицію, зазначимо, що оволодіння теоретичними знаннями сприяє формуванню в студентів здатності аналізувати та перетворювати педагогічну дійсність.

Отже, поряд із засвоєнням теоретичних знань майбутні інженери-педагоги з харчових технологій під час навчання будуть застосовувати ці знання для опису педагогічних явищ, обґрунтовувати причини (або способи) їх існування, а також формулювати правила, що визначають порядок та умови, які мають перетворювальні дії. На нашу думку, дидактична одиниця засвоєння навчального матеріалу дозволяє майбутньому інженеру-педагогу з харчових технологій реалізовувати педагогічні дії щодо опису і пояснення явищ, застосовувати їх на практиці. На цьому етапі студент опановує узагальненими знаннями організації освітнього процесу як головного засобу формування майбутнього фахівця, що стимулює його розвиток, мислення, емоційну та моральну сферу поведінки [1; 2];

– на третьому рівні розкривається *практичне значення педагогічної теорії*. Цей рівень педагогічних знань становить емпіричний опис форм організації освітнього процесу, опрацювання результатів педагогічного досвіду, експериментально-дослідної роботи тощо. Особливе місце відводиться методиці виховної роботи. При цьому розглядається загальна методика організаційних форм виховання і навчання, без урахування

специфіки їх застосування в різних педагогічних системах. Це дозволяє майбутнім інженерам-педагогам з харчових технологій виявляти умови і принципи використання різних форм виховання і навчання. У своїй основі впровадження виховної роботи та навчання має завершений педагогічний процес. Тому, синтезуючи матеріал, важливе місце у підготовці майбутніх фахівців мають способи організації освітнього процесу.

Теоретичний аналіз проблеми, тривала дослідно-практична робота, проведені експериментальні дослідження дають підстави стверджувати, що основою процесу формування професійної майстерності повинна бути технологія інтегративно-модульного та генетичного-моделювального підходу. У цьому відображена специфіка розуміння цілей психолого-педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій, які передбачають не тільки процедуру засвоєння студентами професійних знань, а також їх професійне становлення.

Дотримуючись загальної логіки представленого дослідження, пропонуємо систему професійної підготовки інженерів-педагогів з харчових технологій, що має цільову, суб'єктну, діяльнісну, рівневу, управлінську, змістову структуру, а також структуру життєвого циклу [1].

У контексті означеної проблеми становлять інтерес питання взаємозв'язку педагогічних і технічних знань у змісті професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій, функціонування цього взаємозв'язку в науковій системі професійного знання, що базується на педагогічній та інженерній складових. Дослідження особливостей представленого взаємозв'язку в теорії професійної освіти дозволяє в кінцевому результаті визначити шляхи формування професійної майстерності інженера-педагога з харчових технологій. Важливість взаємозв'язку педагогічних і технічних знань у теоретичному аспекті обумовлена тим, що теоретична діяльність стає вагомим інструментом перетворень. Зазначимо, що взаємозв'язок знань найбільш чітко виявляється в гносеологічному аспекті, де

наукові знання найменше залежать від соціально-культурних, діяльнісних, онтологічних та інших аспектів.

Тому на основі фактів гносеологічного порядку, виявлених у науково-педагогічній системі дидактики професійної освіти, доцільно обґрунтувати базисний характер педагогічного знання в структурі досліджуваного взаємозв'язку. Вирішення цього завдання є першим кроком до розкриття внутрішніх механізмів взаємозв'язку педагогічного і технічного знання. Узагальнення уявлень про дидактику професійної освіти полягає в тому, що вона розкриває закономірності, особливості, правила та умови теоретичного і виробничого навчання, які обґрунтовують педагогічні основи підготовки фахівців [2]. Таким чином, дидактику професійної освіти розглядаємо як науку про закони педагогіки, що визначає її цільову установку та предмет. Виробничо-технічний чинник поряд з іншими непедагогічними чинниками впливає на формування предмета дидактики професійної освіти, виходячи з того, наскільки цього вимагає педагогічна система. Входячи в неї, виробничо-технічний чинник виконує функцію щодо педагогічної складової науково-педагогічної системи професійної освіти.

Таким чином, удосконалення структури психолого-педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів з харчових технологій є об'єктивною необхідністю та одним із провідних чинників постійного підвищення ефективності професійної освіти на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Горбатюк Р. М. Система професійної підготовки майбутніх фахівців інженерно-педагогічного профілю: монографія. Тернопіль: Посібники і підручники, 2009. 400 с.
2. Горбатюк Р. М., Волкова Н. В. Інтеграція професійної освіти і виробництва як чинник модернізації підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*: науковий часопис. 2018. № 1. Т. 6. С. 89–102.